

Tietopyynnön käsittelyn viipyminen

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille 19.2.2025 osoittamassaan kantelussa arvostellut Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen menettelyä sille 21.11.2024 tekemänsä tietopyynnön käsittelyssä. Tietopyyntöön ei ollut kantelun tekohetkeen mennessä vastattu. Kantelun mukaan kantelijalle oli 18.12.2024 ilmoitettu, että tietopyyntöön vastaaminen on kesken, koska tietojen hakeminen on aikaa vievää. Tietopyynnön käsittelijä oli ilmoittanut pyrkivänsä vastaamaan pyyntöön mahdollisimman pian.

Kantelija on arvostellut lisäksi 20.3.2025 lähettämässään lisäkirjoituksessa sitä, ettei Pohjois-Karjalan hyvinvointialue anna verkkosivuillaan tietoa sosiaali- ja terveystietopalveluistaan ruotsiksi. Lisäksi kantelija arvostelee 7.4.2025 lähettämässään lisäkirjoituksessa sitä, ettei hänen 12.3.2025 Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle tekemäänsä potilastietojen lokitietopyyntöön ollut vielä vastattu ja että hänen sosiaalihuollon asiakirjoista 23.5.2024 tekemäänsä tietopyyntöön oli vastattu vasta 26.6.2024.

SELVITYS

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue on antanut 17.4.2025 siltä pyytämäni selvityksen kantelijan sille 21.11.2024 tekemään tietopyyntöön vastaamisesta. Selvitys lähetetään kantelijalle tiedoksi tämän päätöksen ohessa.

RATKAISU

1 Tietopyynnön käsittely

1.1 Oikeusohjeita

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) 9 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen.

Julkisuuslain 14 §:n 4 momentin mukaan asiakirjan antamisesta päättämistä koskeva asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Julkisuuslain 21 §:n 1 momentin mukaan viranomainen voi pyynnöstä tuottaa ja luovuttaa eri käyttötarkoituksia varten automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpitämäänsä yhteen tai useampaan tietojärjestelmään talletetuista merkeistä muodostetun tietoaineiston, jos tietoaineiston luovuttaminen ei sen muodostamisessa käytettyjen hakuperusteiden, tietojen määrän tai laadun taikka tietoaineiston käyttötarkoituksen vuoksi ole vastoin sitä, mitä asiakirjan salassapidosta ja henkilötietojen suojasta säädetään.

Hallintolain (434/2003) 23 §:n 1 momentin mukaan hallintoasia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

1.2 Arviointi

Hyvinvointialueen selvityksen mukaan kantelija oli toimittanut hyvinvointialueelle tietopyynnön, joka oli koskenut akuuttikeskuksen yhteispäivystyksen kävijämääriä, päivystysavun puhelumääriä ja ensihoidon tehtävämääriä. Tietopyyntöä oli jouduttu tarkentamaan muun muassa pyynnön ajallisen rajauksen ja tietojen käyttötarkoituksen osalta.

Selvityksen mukaan tietopyyntöön vastaaminen oli ollut haastavaa, koska tilastot eivät olleet valmiiksi pyytäjän esittämässä muodossa ja ne oli jouduttu ajamaan kolmesta eri tietojärjestelmästä. Viivästyminen oli aiheuttanut myös tietopyynnön vastauksen kokoajalle tapahtunut unohdus, jota oli kantelijalle pahoiteltu. Tietopyyntöön oli lopulta vastattu selvityksen antamista edeltävänä päivänä 16.4.2025.

Julkisuuslaissa tarkoitettu asiakirjapyyntö ei voi velvoittaa viranomaista esimerkiksi sen eri rekistereihin tai tietojärjestelmiin sisältyvien erilaisiin tarkoituksiin kerättyjen ja käytettyjen tietojen avulla luomaan asiakirjaa, joka sisältäisi pyydettyt tiedot. Viranomainen voi silti harkintansa mukaan julkisuuslain 21 §:n mukaisesti tuottaa tietoaineistoja käytettävissään olevista tietolähteistä. Pyyntöä käsittelevän joutuisuus tulee tällöin arvioitavaksi julkisuuslain 14 §:n sijasta hallintoasioiden käsittelemistä ilman aiheetonta viivytystä edellyttävän hallintolain 23 §:n 1 momentin perusteella. (Oikeuskanslerin päätös 10.11.2022 dnro [OKV/472/10/2020](#), ks. myös apulaisoikeusasiamiehen päätös 25.8.2023 [EOAK/3315/2023](#)).

Hyvinvointialueen selvityksen perusteella tietopyynnön vastaamiseen tarvittavat tilastot eivät olleet valmiiksi pyytäjän esittämässä muodossa ja ne oli jouduttu ajamaan kolmesta eri tietojärjestelmästä. Hyvinvointialueen selvityksen perusteella tiedon antaminen on siten edellyttänyt tiedon kokoamista eri rekistereistä ja tiedon tuottamista.

Kun kantelijan 21.11.2024 tekemään tietopyyntöön on vastattu 16.4.2025, on sen käsittelyyn kulunut lähes viisi kuukautta. Pidän pyynnön käsittelyyn kulunutta aikaa pitkänä. Asian käsitteilyaikaan on selvityksen mukaan vaikuttanut aineiston koostamisen työläyden ohella asian käsittelyyn liittynyt unohdus. Selvityksestä ei käy ilmi, miten kyseinen unohdus ajoittuu suhteessa selvityspyyntöni saapumiseen. Asiasta käytettävissä olevien tietojen perusteella ei siten ole mahdollista todeta, oliko pyynnön käsittely selvityspyyntöni saapuessa edistymässä vai oliko selvityspyyntölläni mahdollisesti sitä aktivoiva vaikutus. Tietopyyntöön vastaamiseen on kuitenkin mennyt lähes kaksi kuukautta vielä sen jälkeen, kun olin pyytänyt asiasta selvitystä.

Asiaa ei arvioni mukaan ole käsitelty hallintolaissa edellytellä tavalla ilman aiheetonta viivytystä.

2 Kantelijan lisäkirjoituksissaan esittämä arvostelu

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 4 §:n 1 momentin mukaan oikeuskansleri tutkii kantelun, jos on aihetta epäillä oikeuskanslerin valvontavaltaan kuuluvan henkilön, viranomaisen tai muun yhteisön menetelleen lainvastaisesti tai jättäneen velvollisuutensa täyttämättä taikka jos oikeuskansleri muusta syystä katsoo siihen olevan aihetta. Pykälän 2 momentin mukaan oikeuskansleri ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta. Asiassa hankitaan oikeuskanslerin tarpeelliseksi katsoma selvitys.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 5 §:ssä säädetään sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen kielestä. Pykälän mukaan sosiaali- ja terveydenhuolto on järjestettävä sekä suomeksi että ruotsiksi kaksikielisen hyvinvointialueen alueella siten, että asiakas saa ne valitsemallaan kielellä, joko suomeksi tai ruotsiksi. Yksikielisen hyvinvointialueen alueella sosiaali- ja terveydenhuolto järjestetään hyvinvointialueen kielellä. Lisäksi kielilaissa (423/2003) säädetään asiakkaan oikeudesta käyttää omaa kieltään, tulla kuulluksi, saada toimituskirjansa suomen tai ruotsin kielellä sekä oikeudesta tulkkaukseen.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue on yksikielinen. Minulla ei kantelijan lisäkirjoituksessaan esittämän perusteella ole aihetta epäillä sen menetelleen verkkosivutiedotuksessaan lainvastaisesti tai laiminlyöneen velvollisuuksiaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain (703/2023, asiakastietolaki) 11 §:n 1 momentin mukaan asiakkaalla on oikeus saada asiakastietojensa ja hyvinvointitietojensa käsittelyyn liittyvien oikeuksiensa selvittämistä tai toteuttamista varten palvelunantajalta, Kansaneläkelaitokselta tai apteekilta kirjallisesta pyynnöstä kohtuullisessa ajassa ja viimeistään kahden kuukauden kuluessa maksutta tieto siitä, kuka on käyttänyt tai kenelle on luovutettu häntä koskevia tietoja sekä mikä on ollut käytön tai luovutuksen peruste.

Kantelijan lisäkirjoituksessaan mainitseman potilastietojen lokitietopyynnön käsittely ei ollut lisäkirjoituksesta ilmenevien tietojen perusteella vielä ylittänyt asiakastietolaissa säädettyä enimmäisaikaa. En pidä aiheellisena ryhtyä tutkimaan hyvinvointialueen menettelyä mainitulta osin. En pidä laillisuusvalvonnallisesti tarpeellisena myöskään ryhtyä selvittämään kantelijan lisäkirjoituksessaan mainitseman sosiaalihuollon asiakirjoja koskeneen tietopyynnön käsittelyä, joka kantelijan ilmoittamien tietojen perusteella olisi ylittänyt muutamalla päivällä asiakirjapyyntöjen käsittelylle säädetyn enimmäisajan.

Kantelijan lisäkirjoituksissaan hyvinvointialueen toimintaan kohdistamaa arvostelua ei edellä kerrotuilla perusteilla ole ryhdytty enemmälti tutkimaan.

3 Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kantelijan tietopyynnön käsittely oli arvioni mukaan edellä päätöksen kohdassa 1 esittämäni perusteella viivästynyt hallintolain 23 §:n 1 momentin vastaisesti. Kiinnitän kerrotun vuoksi Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen huomiota tietopyyntöjen viivytyksettömään käsittelyyn.

Edellä päätökseni kohdassa 2 käsitelty kantelijan lisäkirjoituksissaan esittämä arvostelu ei anna aihetta toimenpiteisiin.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Maija-Liisa Goebel